

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně Lenky Krupíčkové a soudců Davida Hipšra a Tomáše Foltase v právní věci žalobce: **Ing. P. Š.**, zastoupen JUDr. Janem Klailem, advokátem se sídlem Lukavická 22, Plzeň, proti žalovanému: **Velitel vzdušných sil**, se sídlem Vítězné náměstí 1500/5, 160 01 Praha 6, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 24. 7. 2024, č. j. 29 Ad 7/2024-70,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á**.
- II. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

I.

[1] Žalobce je voják z povolání, který požádal dne 12. 8. 2008 velitele svého vojenského útvaru (tehdy šlo o útvar v Přerově) o doplacení služebního platu za období, kdy byl určen k plnění úkolů služeb LZS a SAR (letecké záchranné služby, resp. letecké pátrací a záchranné služby).

[2] Služební orgán nejprve žalobci nevyhověl, poté mu v roce 2019 po opakovaných zásazích správních soudů částečně vyhověl a přiznal odměnu za práci přesčas ve výši 117 410 Kč spolu s úrokem z prodlení. Nároky uplatněné žádostí vzniklé do 13. 8. 2005 označil služební orgán za promlčené. Také toto rozhodnutí však bylo následně zrušeno rozsudkem Krajského soudu v Brně ze dne 13. 10. 2021, č. j. 29 Ad 19/2019-203.

[3] Věcí se poté zabýval i Nejvyšší správní soud, který dospěl v rozsudku ze dne 8. 4. 2022, č. j. 5 As 379/2021-28, k závěru, že rozdělení směn LZS a SAR (12 hodin výkonu služby a na ně navazujících 12 hodin formálně označovaných jako služební pohotovost, přičemž materiálně se jednalo také o výkon služby) bylo čistě formální a účelové, zřejmě vedené snahou o finanční úsporu či v důsledku dlouhodobé personální poddimenzovanosti letky. Pro rozdělení směn neexistoval legitimní důvod a jednalo se o snahu o obcházení zákona s důsledkem krácení žalobce na jeho platových nárocích.

[4] Rozhodnutím ze dne 21. 8. 2023, č.j. MO 611922/2023-2427, proto velitel vojenského útvaru 2427 Sedlec, Vícenice u Náměště nad Oslavou, výrokem I. žádosti žalobce vyhověl a přiznal mu doplacení hrubého platu ve výši 160 231 Kč a odpovídající úrok z prodlení. Výrokem II. rozhodl služební orgán tak, že nároky za dobu do 30. 6. 2005 jsou dle § 161 odst. 1 a 2 zákona č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání promlčeny. Výrokem III. služební orgán nevyhověl žádosti o rozšíření nároku na období po roce 2008, neboť se jedná o samostatné správní řízení, které bylo vedeno u jiného správního orgánu. Druhý a třetí výrok rozhodnutí služebního orgánu napadl žalobce odvoláním, které žalovaný rozhodnutím ze dne 24. 1. 2024, č. j. MO 69009/ 2024-3031, zamítl a prvostupňové rozhodnutí v tomto rozsahu potvrdil.

II.

[5] Proti rozhodnutí žalovaného podal žalobce žalobu u Krajského soudu v Brně (dále též „krajský soud“), který ji v záhlaví označeným rozsudkem zamítl. Krajský soud úvodem připomněl, že žalobcův nárok je ve svém základu oprávněný, což již v dřívějších rozhodnutích potvrdily správní soudy. Sporným zůstává, zda je promlčen jeho nárok za období do 30. 6. 2005.

[6] Pro posouzení věci byl pro krajský soud podstatný charakter žalobcova nároku. Žalobce v žalobě opakovaně zmiňoval, že mu služební orgány „úmyslně způsobily škodu“, a domáhal se její náhrady, případně vydání bezdůvodného obohacení. Takto ovšem dle krajského soudu nebylo možné žalobcův nárok kvalifikovat. Uplatněný nárok vychází, zjednodušeně řečeno, ze skutečnosti, že za plnění úkolů služeb LZS a SAR v letech 2005 až 2008 byl původně žalobci vyplacen plat za 12 hodin výkonu služby a dále 50 % platu za 12 hodin služební pohotovosti. Žalobce ovšem po celou dobu konal řádnou službu, za jejíž výkon mu náležel plat v plné výši včetně příslušných příplatků. Jedná se tudíž o nárok na plat a jeho příslušenství dle § 66 a násl. zákona o vojácích z povolání ve spojení se zákonem č. 143/1992 Sb., o platu a odměně za pracovní pohotovost v rozpočtových a v některých dalších organizacích a orgánech (dále jen „zákon č. 143/1992 Sb.“). K tomu krajský soud odkázal na rozsudek ze dne 19. 4. 2022, č. j. 10 As 334/2021-64, ve kterém i Nejvyšší správní soud charakterizoval daný nárok jako nárok platový. V žalobcově případě tedy podle krajského soudu nebylo možné hovořit ani o jeho nároku na náhradu škody, ani o nároku na vydání bezdůvodného obohacení.

[7] Krajský soud dále poukázal na skutečnost, že žalobce již v předcházejícím řízení před krajským soudem učinil předmětem soudního přezkumu otázku promlčení. Krajský soud tak za nezměněných skutkových okolností a právního stavu vyšel ze svých dřívějších závěrů uvedených v rozsudku č. j. 29 Ad 19/2019-203 a nepřisvědčil nemravnosti uplatněného promlčení. Žalobce neuvedl žádný důvod, pro který by nemohl uplatnit

pokračování

u služebního orgánu platový nárok dříve. Ze skutkových okolností navíc ani nevyplývalo, že by služební orgán jednal v rozporu s dobrými mravy či že by zneužíval právo. Žalobce sice předložil zvukový záznam ze dne 30. 9. 2008, který měl prokazovat nátlak služebních orgánů, tento zvukový záznam byl však pořízen až po uplatnění práva, a je tak z hlediska posouzení uplatnění námitky promlčení v rozporu s dobrými mravy bez významu.

III.

[8] Proti rozsudku krajského soudu podal žalobce (dále též „stěžovatel“) kasační stížnost z důvodu uvedeného v § 103 odst. 1 písm. a) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále též „s. ř. s.“). Podle něj krajský soud nesprávně posoudil otázku promlčení nároku i otázku rozšíření žádosti z roku 2011, kterou navíc vypořádal nepřezkoumatelně.

[9] Ohledně nesprávného posouzení svého nároku do 30. 6. 2005 stěžovatel namítl, že jednání služebních orgánů bylo od samého začátku vedeno ve zcela zjevném úmyslu nevyplatit mu plat v plné výši. Krajský soud se mylí, pokud dospěl k závěru, že chybná kvalifikace služeb stěžovatele pramenila primárně z personální poddimenzovanosti letky a skutečnosti, že z personálních důvodů nebylo jiným způsobem možné plnit všechny její úkoly. Podle stěžovatele rozhodování velitelů primárně směřovalo k tomu, aby mu nemusely být vypláceny příplatky za práci přesčas a další příplatky, na které mu výkonem služeb vznikl nárok. Jestliže žalovaný uplatnil námitku promlčení, která ze strany krajského soudu nebyla považována za rozpornou s dobrými mravy, pak stěžovatel trvá na promlčecí době desetileté, neboť jednání velitelů bylo od samého počátku úmyslné a směřovalo k jeho poškození.

[10] K nesprávnému posouzení rozšíření žádosti z roku 2011 stěžovatel uvedl, že krajský soud vystavěl své rozhodnutí na pouhých domněnkách, nikoliv na důkazech. Nijak se nezabýval splněním zákonných podmínek pro vedení řízení před služebním orgánem VU 8407, ani případnými vadami řízení. Jeho rozsudek je zejména v této části zcela nedostatečně odůvodněn. K tomu stěžovatel obsáhle připomněl anabázi této námitky v řízení před služebními orgány i soudy.

[11] Navrhl, aby Nejvyšší správní soud rozsudek krajského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

IV.

[12] Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti navrhl její zamítnutí. Poukázal zejména na to, že stěžovateli nebyla způsobena škoda úmyslně, přičemž ani nedošlo k naplnění podmínek pro náhradu škody, neboť v souzené věci šlo o nevyplacenou mzdu či plat. Žalovaný se pak vyjádřil i k námitce rozšíření žádosti v roce 2011. Uvedl, že z podkladů plyne, že tato žádost existovala a byla postoupena k vyřízení veliteli VÚ 8407 Kbely, který o ní rozhodl tak, že jí nevyhověl. Toto rozhodnutí stěžovatel ignoruje.

V.

[13] Nejvyšší správní soud posoudil kasační stížnost v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.).

[14] Kasační stížnost není důvodná.

[15] Nejvyššímu správnímu soudu jsou z jeho úřední činnosti dobře známy spory vojenských pilotů, kterým byla chybně proplácena jejich služba. Obecně se správní soudy postavily na stranu pilotů (žalobců) a rozhodly o povinnosti služebních orgánů doplatit pilotům jejich platové nároky.

[16] Nyní se případy objevují u správních soudů znovu. Zatímco základní platové nároky byly pilotům na základě rozsudků správních soudů již přiznány, piloti žalují další skutečnosti spojené s tímto výchozím sporem – promlčení jejich nároků do 30. 6. 2005 a rozšíření jejich žádostí z roku 2011. V těchto sporech však piloti na rozdíl od „prvního kola“ nejsou úspěšní a úspěchu se prozatím nedočkali ani u Nejvyššího správního soudu, který ve všech doposud rozhodnutých sporech zamítl jejich kasační stížnosti a potvrdil rozsudky krajských soudů – konkrétně jde o rozsudky Nejvyššího správního soudu č. j. 10 As 161/2024-38, 10 As 162/2024-36, 10 As 163/2024-30, 2 As 183/2024-33, 2 As 184/2024-33, či 7 As 178/2024-35. Pro úplnost Nejvyšší správní soud dodává, že všichni piloti jsou zastoupeni jedním advokátem a jejich podání adresovaná soudům jsou téměř identická.

[17] Stěžovatel napadá údajné nesprávné posouzení promlčení jeho nároku za období do 30. 6. 2005. Podstata jeho argumentace spočívá v tom, že se jeho nárok promlčuje v 10leté lhůtě z důvodu úmyslného způsobení škody služebními orgány, které nařizovaly služební pohotovost v rozporu se zákonem právě za účelem neproplácet práci přesčas a v úmyslu tak způsobit stěžovateli újmu. Promlčení stěžovatelova nároku do 30. 6. 2005, tak jak je odůvodnily služební orgány, tedy bylo v rozporu s dobrými mravy.

[18] Institut promlčení nároků vyplývajících ze služebního poměru vojáků z povolání je upraven v § 159 odst. 1 zákona o vojácích z povolání, podle něž *nárok se promlčí, jestliže nebyl uplatněn ve lhůtě, která je stanovena v tomto zákoně. K promlčení se přihlédne jen tehdy, jestliže se ten, vůči němuž se nárok uplatňuje, promlčení dovolá; v takovém případě nelze promlčený tomu, kdo jej uplatňuje, přiznat.* Počátek promlčecí lhůty je stanoven na den následující po dni, kdy právo mohlo být uplatněno poprvé (§ 160 odst. 1 zákona o vojácích z povolání) a délka promlčecí lhůty k uplatnění peněžitých nároků, které představují opětovné plnění, je stanovena na 3 roky od jejich splatnosti (§ 161 odst. 2 zákona o vojácích z povolání).

[19] Otázkou promlčení nároku na doplacení ušlého platu za období do 30. 6. 2005 se zabýval krajský soud v předchozím zrušujícím rozsudku č. j. 29 Ad 19/2019-203, v němž nepřisvědčil námitce stěžovatele, že by uplatnění námítky promlčení bylo v rozporu s dobrými mravy (srov. zejména bod 72 a následující zmíněného rozsudku). V nyní posuzované věci na předmětné rozhodnutí odkázal krajský soud a připomenul, že správní soudnictví je vybudováno na kasačním principu, který je spojen se závazností právního názoru vysloveného soudy. Právním názorem obsaženým v dříve vydaném rozhodnutí je ostatně vázán též Nejvyšší správní soud (usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního

pokračování

soudu ze dne 22. 10. 2019, č. j. 4 As 3/2018-50, č. 4015/2020 Sb. NSS). Obdobně u krajských soudů platí, že jsou vázány svým dříve vysloveným právním názorem za předpokladu, že se v mezidobí nezměnil skutkový ani právní stav, popř. judikatura závazná pro soud (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 5. 2024, č. j. 9 As 66/2023-72, č. 4615/2024 Sb. NSS).

[20] Dále krajský soud správně uvedl, že nárok žalobce nelze kvalifikovat jako náhradu úmyslně způsobené škody ze strany služebních orgánů, případně nárok na vydání bezdůvodného obohacení (srov. body 7 až 8 na straně 3 rozsudku krajského soudu). Stěžovatelem uplatněný nárok vychází, zjednodušeně řečeno, ze skutečnosti, že za plnění úkolů služeb LZS a SAR mu byl původně vyplacen plat za 12 hodin výkonu služby a dále 50 % platu za 12 hodin služební pohotovosti. Stěžovatel ovšem po celou dobu konal řádnou službu, za jejíž výkon mu náležel plat v plné výši včetně příslušných příplatků. Jedná se tudíž o nárok na plat a jeho příslušenství dle § 66 a násl. zákona o vojácích z povolání ve spojení se zákonem č. 143/1992 Sb. Rovněž Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 19. 4. 2022, č. j. 10 As 334/2021-64, charakterizoval daný nárok jako nárok na doplacení ušlého platu (bod 23). Dále krajský soud uvedl, že stěžovatel neuvedl žádný důvod, pro který by nemohl uplatnit svůj platový nárok dříve. K odkazu stěžovatele na zvukový záznam údajně prokazující nátlak služebních orgánů krajský soud upozornil, že tento zvukový záznam byl pořízen až po uplatnění nároku (k tomu srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 8. 6. 2022, č. j. 2 As 114/2021-46, a či rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 7. 2010, č. j. 33 Cdo 126/2009).

[21] S předestřenými úvahami krajského soudu Nejvyšší správní soud souhlasí. Stěžovatel vyjma samotného nezákonného nařízení služební pohotovosti netvrdí žádné skutečnosti, které by vypovídaly o úmyslném jednání nadřízených služebních orgánů. Přestože pro rozdělení směn na „standardní“ službu a služební pohotovost nebyl legitimní důvod a ze strany služebně nadřízených orgánů stěžovatele se skutečně jednalo o snahu obcházení zákona, tato okolnost ještě sama o sobě neznamena, že tak bylo učiněno za účelem způsobit stěžovateli újmu. Ke stejnému závěru dospěl Nejvyšší správní soud i v jiných obdobných případech sporů mezi vojáky z povolání a jejich útvary ohledně nařizování služební pohotovosti a plnění úkolů služeb SAR a LZS, u nichž vyhodnotil, že nařízení služební pohotovosti bylo učiněno z důvodu efektivního využití lidských zdrojů a zajištění běžného chodu letky (srov. např. rozsudky ze dne 27. 4. 2023, č. j. 10 As 498/2021-51, ze dne 16. 12. 2021, č. j. 1 As 247/2021-40, č. 4303/2022 Sb. NSS, ze dne 19. 4. 2022, č. j. 494/2021-48, ze dne 20. 1. 2022, č. j. 4 As 407/2021-50, či ze dne 28. 3. 2023, č. j. 7 As 379/2021-34) Žádné z tvrzení stěžovatele tak nenasvědčuje tomu, že by nadřízené služební orgány jednaly s úmyslem jej poškodit.

[22] Také co do posouzení údajné nemravnosti uplatnění námitky promlčení nadřízeným služebním orgánem se Nejvyšší správní soud ztotožňuje se závěry krajského soudu. Námitka promlčení totiž dobrým mravům zásadně neodporuje. K prolomení tohoto obecného pravidla může dojít pouze ve výjimečných případech a přichází v úvahu tehdy, bylo-li by samotné promlčení výrazem zneužití práva na úkor účastníka, který marné uplynutí lhůty nezavinil a vůči němuž by byly následky zániku nároku příliš tvrdým důsledkem (srov. rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 22. 8. 2002, sp. zn. 25 Cdo 1839/2000, nebo ze dne 30. 5. 2022, sp. zn. 30 Cdo 2990/2021). K prolomení tohoto obecného institutu

tak může dojít pouze ve výjimečných případech, které by ospravedlňovaly prolomení právní jistoty, jako je dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav stěžovatele nebo účast na mezinárodní misi v místech se špatnou infrastrukturou (srov. např. rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 15. 6. 2018, č. j. 6 Ad 31/2017-32, rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 2. 2012, sp. zn. 23 Cdo 123/2011). V posuzovaném případě však stěžovatel nic takového netvrdí, natož aby prokázal závažné okolnosti, které by nasvědčovaly, že uplatnění institutu promlčení bylo v rozporu s dobrými mravy. Nelze ani pominout, že stěžovatel neobjasnil, proč nepodal žádost o doplacení služebního platu. První okruh stěžovatelových námitek tedy ani ve nynějším kasačním řízení nebyl důvodný.

[23] Druhý okruh kasačních námitek směřuje k nesprávnému, resp. nejasnému posouzení návrhu na rozšíření žádosti z roku 2011. Ohledně tohoto návrhu se účastníci řízení v zásadě shodují na tom, že byl podán, není však jasné, jak bylo s tímto návrhem naloženo a jak byl posouzen. Zatímco stěžovatel tvrdí, že o tomto návrhu nebylo dosud rozhodnuto, žalovaný tvrdí, že o něm již rozhodnuto (byť formálně vadným rozhodnutím) bylo a stěžovatel pouze účelově přehlíží pro něj nepříznivé rozhodnutí a snaží se věc spojit s touto.

[24] K tomuto okruhu námitek stěžovatel ve své žalobě před krajským soudem pouze shrnul základní skutečnosti vyplývající ze správního spisu. Uvedl konkrétně, že adresoval návrh rozšíření žádosti z roku 2011 podáním ze dne 30. 9. 2011 Velitelství společných sil. Dodal, že tato žádost musela být doručena, neboť při nahlížení do spisu v něm byla založena, jednalo se o doporučené podání a ve spise je založeno podání z 24. 10. 2011 o jejím postoupení. Nad rámec této prosté rekapitulace správního spisu však stěžovatel neuvedl, v čem spatřuje chybný postup správních orgánů. Stěžovatel pak v replice ze dne 28. 6. 2024, která však byla podána až po lhůtě pro podání žaloby, uvedl další popis věci a uzavřel, že v posledním rozhodnutí služební orgán vydal společné rozhodnutí, které je však překvapivé a neakceptovatelné. Dle § 71 odst. 2 s. ř. s. však může žalobce rozšířit žalobu na dosud nenapadené výroky rozhodnutí nebo ji rozšířit o další žalobní body jen ve lhůtě pro podání žaloby.

[25] Posléze až v kasační stížnosti stěžovatel podal podrobnější vymezení skutečností spolu s důvody, pro které shledává rozhodnutí správních orgánů nesprávnými, resp. jejich procesní postup chybným. O tom ostatně svědčí již jen samotný textový rozsah stěžovatelovy argumentace; zatímco původní žalobní „námitka“ čítala toliko jediný odstavec o několika řádcích, v kasační stížnosti zabírá argumentace ohledně rozšíření žádosti cca 10 stran textu. Přitom ale v nyní posuzované věci je zřejmé, že stěžovateli nic nebránilo, aby tuto argumentaci uplatnil již v řízení před krajským soudem. Také v tomto kontextu ostatně Nejvyšší správní soud nepřehlédl, že o této věci rozhodovaly správní soudy opakovaně, a stěžovatel tak měl dostatečný procesní prostor pro prezentaci svých námitek (k tomu srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 3. 2025, č. j. 7 As 176/2024-58).

[26] Řízení před správním soudem je ovládáno dispoziční zásadou, přičemž rozsah a kvalita žalobní argumentace předurčuje rozsah přezkumné činnosti soudu. Stěžovatel, který se v řízení před krajským soudem omezil pouze na shrnutí základních skutečností týkajících se podání návrhu na rozšíření žádosti z roku 2011 a zároveň nespecifikoval, v čem konkrétně shledává pochybení správních orgánů, tak neuplatnil přezkoumatelný žalobní

pokračování

bod. Krajský soud se tak otázkami případné nezákonnosti (vadného zjištění skutkového stavu) nemohl v rozsudku zabývat. Byť tedy nereagoval na rekapitulaci podání návrhu rozšíření žádosti z roku 2011, uvedenou v žalobě, není tento deficit, pro shora uvedené, vadou s vlivem na zákonnost rozsudku krajského soudu a řízení před ním [srov. nálezy Ústavního soudu ze dne 3. 3. 2009, sp. zn. II. ÚS 169/09 (N 43/52 SbNU 431), ze dne 4. 6. 2019, sp. zn. IV. ÚS 802/19, bod 20, či ze dne 11. 8. 2020, sp. zn. III. ÚS 1121/20, bod 24].

[27] Z uvedených důvodů se proto Nejvyšší správní soud nezabýval kasačními námitkami, na kterých stěžovatel zakládá nezákonnost rozhodnutí nadřízených služebních orgánů při rozhodování o návrhu na rozšíření žádosti z roku 2011. Zdejší soud připomíná, že jeho primární role spočívá v přezkumu pravomocných rozhodnutí krajských soudů a stěžovateli (resp. jeho zástupci) nic nebránilo uplatnit argumentaci uvedenou v kasační stížnosti již v žalobě adresované krajskému soudu. Primárním úkolem (a především zájmem) stěžovatele (popř. jeho zástupce) proto je, aby poskytl přesvědčivou argumentaci již v řízení před krajským soudem a nevyčkával teprve na řízení před Nejvyšším správním soudem. Ke shodnému závěru ohledně této kasační námítky ostatně Nejvyšší správní soud dospěl již ve svých dřívějších rozsudcích týkajících se těchto sporů – srov. již výše citovaný rozsudek č. j. 10 As 161/2024-38, body 19 až 23, a další výše citované rozsudky desátého senátu, či rozsudek č. j. 2 As 183/2024-33, bod 20, kdy se Nejvyšší správní soud v ani jednom případě touto námitkou pro výše uvedenou pasivitu stěžovatele nezabýval.

[28] Nejvyšší správní soud pro výše uvedené uzavírá, že krajský soud stěžovateloivu žalobu zamítl zcela v souladu se zákonnou úpravou a ustálenou judikaturou. Na základě výše uvedených důvodů nebyla stěžovatelova kasační stížnost shledána jako důvodná, proto ji Nejvyšší správní soud podle § 110 odst. 1 s. ř. s. zamítl.

[29] O náhradě nákladů řízení zdejší soud rozhodl podle § 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatel neměl v posuzované věci úspěch, proto mu právo na náhradu nákladů nenáleží. Žalovanému, který byl ve věci úspěšný, žádné náklady nad rámec jeho úřední činnosti nevznikly.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 20. března 2025

Lenka Krupičková
předsedkyně senátu